

Efni: Minnisblað. Stöðuskýrsla v. samræmdrar móttöku flóttafólks
Málsnúmer: 2203150

Sveitarfélagið Árborg er eitt af fimm sveitarfélögum á Íslandi, auk Akureyrarbæjar, Hafnarfjarðarbæjar, Reykjanesbæjar og Reykjavíkurborgar sem gerði vorið 2021 samning við félagsmálaráðuneytið um tilraunarverkefni til eins árs og er því þátttakandi í samræmdri móttöku flóttafólks sem rekin er af ríkinu. Þannig hafa 18 þátttakendur í verkefninu flust til sveitarfélagsins Árborgar á árinu 2021 og 27 þar sem er af árinu 2022 en þrír þeirra hafa farið aftur út.

Upprunaland	Fjöldi	Þar af fjöldi barna
Afganistan	12	7
Íran	3	2
Sýrland	13	7
Úkraína	10 (samtsals 13 en 3 fluttu út)	3 (samtsals 5 en 2 fluttu út)
Venesúela	7	4
Samtals	45 (48)	23 (25)

Félagsþjónusta sveitarfélagsins sér um að tryggja samfellda og fjölbreytta þjónustu við flóttafólk. Málstjóri er tengiliður milli allra þjónustuaðila og samhæfingaraðili þjónustunnar sem felst í auknum stuðningi og ráðgjöf. Deildarstjóri félagsþjónustu er með umsjón með verkefninu og málstjóra til handar m.a. á fundum, við ákvarðanatöku og í gegnum handleiðslu. Fleiri starfsmenn sveitarfélagsins koma að verkefninu, þ.e. teymisstjóri ráðgjafateymis og félagsráðgjafar, fjármáladeild, áhaldahús, ritari, rekstrarfulltrúi, o.fl. Einnig koma fulltrúar barnaverndar að einhverjum málum. Sveitarfélagið hefur hingað til útvegað sex húsnæði til leigu og í flestum tilfellum einnig grunnhúsbúnað. Málstjórinn sér um að skrá börn í skóla og frístundir, tengja einstaklinga við heilbrigðisstofnanir og fylgja þeim eftir í einstaklingsmálum. Ennfremur sér málstjórinn um aðstoða þá við gerð umsókna, opnun bankareikninga og skráningar í helstu kerfi. Þjónustan felur einnig í sér gerð einstaklingsáætlana og tilvísana til VMST og eftirfylgni. Haldnar eru reglulegir undirbúnings- og stöðufundir með samstarfsaðilum á svæðinu og Fjölmeningarsetri. VMST á Suðurlandi tekur viðtöl við flóttafólk vegna atvinnuleitar og skipuleggur íslenskukennslu og samfélagsfræðslu fyrir flóttafólk, í samstarfi við Fræðslunet Suðurlands. Níu fullorðnir einstaklingar eru nú byrjaðir að vinna, einn er komin á ellilífeyri og einn er að sækja um endurhæfingu. Rauði krossinn parar flóttafólk við sjálfboðaliða sem veita í sex mánuði sálrænan stuðning og aðstoð við að leysa úr hagnýtum málum. Þörun á sér oft stað ekki fyrr en tveimur eða fleiri mánuðum eftir komuna flóttafólks til sveitarfélagsins sem leiðir til þess að málstjóri sinnir þessu verkefni í auknu mæli og er sú vinna mjög mikilvæg fyrstu vikunnar til þess að auka líkur á farsælli aðlögun. Vert er að benda á að þetta er töluverð vinna fyrir málstjóra sem ekki er gert ráð fyrir í samningum.

Sjö börn byrjuðu samtals í leik- og grunnskólum Árborgar sl. haust og fimm börn hófu nám á núverandi skólaári. Tveir einstaklingar hófu nám í Fjölbautaskóla Suðurlands á liðnu skólaári og þrír í haust 2022. Ýmsar áskoranir hafa komið upp, eins og við skráningu í framhaldsskóla en skólinn er ekki með námstilboð fyrir nemendur sem eru ólæsir og óskrifandi. Flóttabörnin sem fluttu í sveitarfélagið Árborg sl. ár voru öll með skerta skólagöngu. Samningurinn um móttöku frá 2021 ávarpaði með engum hætti þá þörf sem flóttabörn hafa fyrir markvissa og farsæla móttöku og

Fjölskyldusvið

stuðning fyrstu misserin í leikskóla, grunnskóla og frístundastarfi. Ekkert fjármagn frá ríkinu til sveitarfélagsins v. skólamála fylgdi. Þær áskoranir sem við finnum fyrir í sveitarfélaginu Árborg er m.a. það hversu vel undirbúnir starfsmenn skóla og frístunda séu til að taka á móti fjölbreyttum nemendahópum og fjölskyldum þeirra. Einnig, hvernig hægt er að efla upplýsingaflæði sem krefst mikilla samvinnu. Sótt var því um styrk frá þróunarsjóði vegna fræðslu til starfsfólks grunnskóla og frístunda í sveitarfélaginu Árborg. Fræðsla fór fram í tveimur grunnskólum og fyrir starfsfólk frístundar vorið 2022. Fræðslan nýttist vel og hafa nú þegar fleiri grun- og leikskólar óskað eftir samskonar fræðslu. Sótt var einnig um styrk vegna tómtunda- og menntaúrræða barna á flóttu sem hlotið hafa dvalarleyfi á grundvelli alþjóðlegrar verndar eða grundvelli mannúðarsjónarmiða eftir 3. mars 2022. Sveitarfélagið Árborg fékk styrk fyrir fjögur börn.

Mat málstjóra og deildarstjóra félagsþjónustu er að þrátt fyrir að samkvæmt kostnaðarlíkani ráðuneytis ætti að vera laust rými til þess að taka á móti fleiri einstaklingum væri þess ekki kostur en umfang hvers máls er meira en ætlað var í líkaninu. Þá ber helst að nefna hversu mikil vinna hefur verið í að útvega húsnæði og húsbúnað. Ein ástæða er mikil fólksfjölgun í sveitarfélaginu og er ljóst að það er álag á innviði þess og önnur kerfi þegar svona margir einstaklingar koma í lítið sveitarfélag á sama tíma. Samt sem áður er ljóst í núverandi stöðu í heiminum að þörfin á þessu verkefni hefur aukist til muna. 1/3 flóttafólks sem flutti í sveitarfélagið frá því í vor 2021 og tekur þátt í samræmdri móttöku kom á eigin vegum. Að auki, samkvæmt upplýsingum frá Hagstofu Íslands eru yfir 840 íbúar í sveitarfélaginu Árborg með erlent ríkisfang og því er mikil þörf á þjónustu við þessa hópa. Undirrituð sjá því ekkert til fyrirstöðu að taka þátt í verkefninu áfram að teknu tilliti til ofangreindra athugasemda.

Meðfylgjandi minnisblaðinu eru nýr samningur, kostnaðarlíkan og kröfulýsing. Undirritaðar tóku þátt í samtali við fleiri tilraunarsveitarfélög og samband íslenskra sveitarfélaga um breytingar sem þyrftu að koma til í nýjum samningi. Ljóst er að í nýjum samningi er helsta breytingin að við fáum metið inn vinnu við að sinna einstaklingum á ári nr. 2 sem ekki var áður. Við teljum þessa breytingu mikilvæga enda tekur það lengri tíma fyrir einstaklinga að aðlagast en eitt ár og koma upp nýjar áskoranir og þörf fyrir ráðgjöf eftir fyrsta árið. Önnur breyting sem er á samningi á milli ára er að í nýjum samningi er tekið tillit til fjölda barna í hverri fjölskyldu sem ekki var gert áður og teljum við það mikilvægt þar sem barnmargar fjölskyldur þurfa eðli samkvæmt aukna þjónustu. Í meðfylgjandi drögum er búið að bæta við að sveitarfélagið útvegar húsnæði eins og kostur er, en húsnæðismarkaðurinn er mjög þröngur og því erfitt fyrir sveitarfélið að skuldbinda sig til þess að útvega húsnæði.

Í ljósi fregna að félags- og vinnumarkaðsráðuneytið stefnir að opna úrræði fyrir umsækjendur um alþjóðlega vernd á Stokkseyri er lagt til að auka fjölda þeirra einstaklinga sem sveitarfélagið Árborg tekur á móti í samræmdri móttöku. Lagt er til að veita að lágmarki 50 en að hámarki 100 notendum þjónustu á grundvelli samnings um samræmda móttöku. Það felur í sér að sveitarfélagið Árborg samþykkir að veita að hámarki 75 notendum þjónustu á 1. ári í samræmdri móttöku. Við teljum að með þessu samningi verður sveitarfélagið komið að þolmörkum innviða en við ættum að geta tryggt farsælda móttöku þessum fjölda. Því er lagt til að sveitarfélagið Árborg gangi frá samningi um samræmda móttöku flóttafólks.

Virðingarfyllst,

Anna Katarzyna Wozniczka,
verkefnastjóri í málefnum flóttamanna

Heiða Ösp Kristjánsdóttir,
deildarstjóri félagsþjónustu